

Χρόνος 3ος - **Απρίλιος 2005**

www.stachtes.com

(Οι ιστοσελίδες μας αποδίδουν σωστά σε οθόνη με 1024 X 768 pixels)

α γ ρ ι μ ο λ ό γ ο ς... (ο) __ Κριτική Βιβλίου: [Μαρία Πετρίτση: *Ελένη Ζαχαριάδου, Γλυκά του κουταλιού*](#) _ [Θανάσης Χατζόπουλος](#) _ [Ανδρέας Εμπειρικός](#) _ [Ελληνομνήμων: Ευγενίου του Βουλγάρεως](#) _ [Φαίδων Θεοφίλου](#) _ [Δημήτρης Νόλλας](#) _ [Δημήτρης Δημητριάδης](#) _ [Milan Kundera](#) _ [F.Scott Fitzgerald](#)

α γ ρ ι μ ο λ ό γ ο ς... (ο) -Στη θέση δικού μας κειμένου παραθέτουμε το εξάισιο κείμενο του **Γιώργου Κοροπούλη** στα τεύχη **4/3/05 και 11/3/05 της "Βιβλιοθήκης"** (περιοδικό της "Ελευθεροτυπίας") - Άρθρα σαν κι αυτό θά 'πρεπε να γίνονται ακόμα πιο ευρύτερα γνωστά.

-- 4/3/05 Μνημόσυνο 1

Με συντελεσμένο (πάνω στο ελεγειακό σύνορό του, κι όχι, καθόλου, δυτικά της λύπης) το Έργο του, ο Ελύτης είναι δυνατόν να ξαναδιαβαστεί και «μακροσκοπικά», ολοκληρωμένα λοιπόν πια -υπό έναν όρο όμως: να μη μείνει το πρόβλημα της «μορφής» κλειστό και κλειδωμένο. Ισχύει και το αντίστροφο: Ειδικά ο Ελύτης διευκολύνει να ξανανοιξουμε την κουβέντα περί «μορφής». Αυτό το ξαναείπα κι ήταν και τότε σαν να επεδείκνυα εναλλάξ τις δύο όψεις μιας ταυτολογίας: Ε, ναι, προφανώς πρέπει να ξανανοιξουμε την κουβέντα περί «μορφής» για να κατανοήσουμε πλήρως τον Ελύτη! Ποιήματα έγραψε! Ναι, προφανώς - αλλά εννοώ και κάτι πέρα απ' αυτό

Φανταστικά, ο Ελύτης τοποθέτησε την εργασία του στο σημείο όπου όλα ξαναρχίζουν απ' το μηδέν. Υπέθεσε, καταπώς το 'θελε το ιδεολόγημα που κυριάρχησε τότε κι ως χθες, ότι, σαν τον μπορχεικό δίσκο του Οντίν, και η μορφή του ποιήματος είχε μία πλευρά μόνο: εκείνην όπου αντικατοπτριζόταν «το αίτημα της εποχής» του -an image /Of its accelerated grimace,/ Something for the modern stage,/ Not, at any rate, an Attic grace. (Το παραθέτω στο πρωτότυπο, γιατί είναι επιδεικτικά ομοιοκατάληκτο. Όμως, ο σαρκασμός του Πάουντ δεν είχε τύχη στα μέρη μας, εκεί γύρω στο '30: προσγραφόταν, βλέπετε, στον «ξεπερασμένο» Καρυωτάκη...) Κι έτσι ο Ελύτης οδήγησε τη σκέψη του ως εκεί όπου η Τέχνη, η Τύχη και η Τόλμη του μπορούσαν να τη φέρουν: σε μια θεωρία περί «κλυρικών πυρήνων» -που ήταν η μισή αλήθεια, κι είναι και σήμερα, αν η ποίηση έχει ακόμη σχέση με την απόλαυση, αν φτάνει ως εδώ ακόμη ο άνεμος που, όταν φυσά, οι καλαμιές γεμίζουν αυλητρίδες, ο άνεμος που, όταν σηκώνεται, μας παίρνει ξάρτια, παίρνει τις βάρκες, παίρνει τα κατάρτια, ο σφοδρός άνεμος που έρχεται απ' τη μεριά του Σικελιανού, ασφαλώς, και του Σολωμού, αλλά, καθώς επέμεινε ο Ελύτης, επίσης απ' τη μεριά του Κάλβου, του Ρωμανού, του Πινδάρου...

Απ' αυτόν το δρόμο (που δεν είναι ο δρόμος της συνειδητής μορφοπλασίας) ο Ελύτης παρέκαμψε την «Επισημείωσιν» του Κάλβου αλλά και τα «Ηλύσσια» του Καρυωτάκη, είδε τους στίχους τού Αγρα συσκοτισμένους από τη ρίμα -κι έτσι έφτασε στο φορμαλισμό τού «Αξιον εστί» και της «Μαρίας Νεφέλης». Και από την ίδια ιδιωτική οδό, που κάνει έναν γύρο αφήνοντας να θαυμάσουμε το φλοιό της «μορφής», οδηγήθηκε στο συμπέρασμα πως την ηθική την αναλαμβάνει ο Πεκισέ, που εκδιώχθηκε από την Εδέμ στην Αγορά -ενώ ο Μπουβάρ αιωρείται, απαλλαγμένος από το προπατορικό αμάρτημα, μες σε μιαν απόχρωση του μοβ και συγγράφει...

Αλλά ο Ελύτης ήταν (είναι) αληθινός ποιητής. Έτσι, τη φανταστική παγίδα που έστησε στον εαυτό του την αντέστρεψε (άθελά του ίσως) σε επιταχυντή, όπου μελετώνται πειραματικά οι συνθήκες δημιουργίας τού κόσμου. Με το να φανταστεί πως εργάζεται σε συνθήκη απόλυτης αθωότητας (την ίδια ακριβώς που θεματίζει), μας έδωσε ένα έργο, στις γραμμές, τις επιφάνειες και τους όγκους του οποίου εκδραματίζεται η μορφοπλασία.

-- 11/03/05 Μνημόσυνο 2

Λέγαμε λοιπόν, την άλλη φορά, πως ο Ελύτης, με το να φανταστεί πως εργάζεται σε συνθήκη απόλυτης αθωότητας, έδωσε ένα έργο, στις γραμμές, τα επίπεδα και τους όγκους του οποίου εκδραματίζεται η μορφοπλασία (σαν να παρακολουθούμε σε πειραματικές συνθήκες τη γένεση ενός κόσμου): τις «Τύψεις», το «Μονόγραμμα», το «Φωτόδεντρο», τα «Ελεγεία», τη μία (την αθέατη) όψη του «Ημερολογίου», κάποια σκόρπια ποιήματα... Πάνω στο λείο έδαφος, που δημιούργησε σβήνοντας με τη φτέρνα του την επώδυνη ιστορία της μορφής, αρχίζουν να μισοφάνονται τα ιχνοστοιχεία εξ'ων η μορφή συντίθεται πάντοτε: ξόρκια υφασμένα με το επτά, παρηγήσεις, διάκενα, επαναφορές -κι έπειτα, κρυμμένες στις αποτροπαϊκές τελετές, μικρές, εύθραυστες, φευγαλέες παγίδες, που θα πιάσουν το νόημα, όπως οι θεατρίνοι τη συνείδηση του βασιλιά: προπλάσματα στροφών, ελεγειακά μέτρα, διασκελισμοί που οπτικοποιούνται...

Αυτό συμβαίνει και στον Εγγονόπουλο, βέβαια, όπως και στην «Οκτάνα» -αλλά και στο «Κύπρον ου μ' εθέσπισεν» (συνειδητά κι εκ των υστέρων εκεί): συμβαίνει αναπόφευκτα, εφόσον το ποίημα αληθεύει υπό μορφήν μορφής. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, πρόκειται για bildungsroman: κάποιος αποκτά επίγνωση της μορφής - και της τέχνης του... Ενώ στον Ελύτη συμβαίνει καταναγκαστικά, επειδή ακριβώς η αθωότητα θεματίζεται: «Η απλή ψυχή, που τίποτα δεν ξέρει», η ψυχή του ποιήματος, έτσι όπως την είδε ο Δάντης, εδώ, όπως πάντα, εδώ, αλλά ολοκληρωτικά, ολοφάνερα, είναι και το ξύλινο αλογάκι -που το σπάμε για να δούμε τι έχει μέσα το ποίημα... Εδώ (στο «Μονόγραμμα»), ο ματαιωμένος έρωτας αποκαλύπτει το βαθύτερο μηχανισμό του, και ίσως την πρωθύτερη ουσία του, καθώς το ποίημα ανεβάζει στροφές: απ' τους 7 στους 14, έπειτα στους 21, έπειτα στους 28 στίχους -και κατόπιν κυλάει αντίστροφα: 21, 14, πάλι 7. Μέχρι το τέταρτο μέρος, τα τεχνάσματα όλα πυκνώνουν ως τις ζευγαρωτές ρίμες και την ηχώ και την αποτύπωση της κυριολεξίας πάνω στη στιχοποιία («τόσο η βοή του ανέμου, τόσο η σιγαλιά»)- κι έπειτα, ρίχνεις μαύρη πέτρα πίσω κι υποχωρούν, όμως το ποίημα εκτυλίσσεται κι ολοκληρώνει το νόημά του. Κι επειδή αληθεύει, κάτι μας αποκαλύπτει και για τον ίδιο τον εαυτό του. Η αλήθεια του αφορά και τη μορφή αυτήν καθεαυτήν -που κάπως έτσι συγκροτεί και πάλι χάνει, αενάως, το νόημά της...

Οπότε ξανασπάω τούτο το αλογάκι, μένω έκθαμβος -και ζηλεύω: Αυτός ο αλλόκοτος άνθρωπος, που αρνήθηκε να δεχτεί πως (Κλάιστ:) μόνο η πίσω πόρτα του Παραδείσου είναι ακόμη ανοιχτή

κι έτσι (για τα δικά μου μέτρα και σταθμά) έχασε το παιχνίδι τής επίγνωσης, κάτι κάνει, κάτι λέει, κάτι σαν σουσάμι ή σαν κόκκο σινάπεως, και οπ! είναι μες στον Παράδεισο, κρατώντας την απόδειξη πως οφείλουμε να συλλάβουμε έλλογα την έννοια του «ταλέντου», γιατί όντως το ταλέντο υπάρχει: είναι η ανεπαίσθητη τροποποίηση ανάμεσα στο ξύλινο αλογάκι και την ψυχή - ή το πέρασμα σ' έναν κόσμο, όπου από δύο σημεία καμία ευθεία δεν διέρχεται, γιατί εκεί όλα γέρνουν προς τη «μορφή», που σαν ιδεώδης ταινία Mobius εκτυλίσσει και τις δύο πλευρές της μίας, μοναδικής επιφάνειάς της.

© Γιώργος Κοροπούλης και "Ελευθεροτυπία"

[αρχή σελίδας](#)

Κριτική Βιβλίου Μαρία Πετρίτση: Ελένη Ζαχαριάδου: Γλυκά του κουταλιού (εκδόσεις Το Ροδακίό)

ΒΥΣΣΙΝΟ, πορτοκάλι, κυδώνι, καρύδι και περγαμόντο. Μέσα σε αυτό το βιβίο, το σιρόπι των γλυκών του κουταλιού, αλλάζοντας χρώματα και υφή, μεταμορφώνεται πότε σε γεύση ουρανού και πότε σε κουταλιά θανάτου. Πέντε μικρές ανασυνθέσεις ζωής δια χειρός Ελένης Ζαχαριάδου, μέσα στις οποίες βλέπουμε να παρελαύνουν η αγωνία, ο έρωτας, η πλήξη, η απελπισία, η εκδίκηση, η ζωή κι ο θάνατος.

Άνθρωποι που ζουν με γεμάτη καρδιά σε έναν άδειο κόσμο, άνθρωποι με ανεξέλεγκτες προσδοκίες, άνθρωποι που εθελουφλούν μπροστά στη διαφορά του διπλανού τους παραβλέποντας τις ανάγκες του και κατασπαράσσοντάς τον με το δήθεν αδιαφιλονίκητο εγώ τους, άνθρωποι που σπαταλούν κυνικά το χρόνο και τις ικανότητές τους, που μισούν με πάθος κι αγαπούν με αυταπάρνηση. Αυτοί είναι οι ήρωες του βιβλίου, τις περιπέτειες των οποίων καλούμαστε να παρακολουθήσουμε έχοντας κάθε φορά στο στόμα κι από μια διαφορετική γεύση.

Βύσσινο για την ξεριζωμένη μικρασιάτισσα που δεν θα συνέλθει ποτέ από το ένδοξο και πλούσιο παρελθόν της, περνώντας από τα πουπουλένια στρώματα της στοργικής οικογενειακής αγάπης στη σκληροτράχηλη πραγματικότητα της ενηλικίωσης, του διωγμού, της χυδαιότητας του κόσμου και των άκομψων κινήσεων και συναισθημάτων.

Βαθυκόκκινο σιρόπι σε κρυσταλλένια πιατάκια, δαντελλένιες αναμνήσεις μιας ιδανικής ζωής που χάθηκε στίας φλόγες του κατατρεγμού, εικόνες και λόγια που ηχούν τις νύχτες σαν εφιάλτες με αγγελικό πρόσωπο και καταστρέφουν τα όνειρα με βασανιστική σκληρότητα. Ένα γλυκό συνοδεύει την ηρωίδα του διηγήματος σε φως και σκοτάδι, στην αγάπη και στο μίσος, στην εκδίκηση και στο φόνο. Μια γλυκόξινη γεύση που στιγματίζει κάθε στάδιο της ζωή της κάνοντάς την να βιώνει την επίγεια ύπαρξή της σαν νοσηλεία σε βρώμικο νοσοκομείο όπου κάθε απόπειρα θεραπείας και διαφυγής αποδεικνύεται μάταιη και καταδικασμένη.

Πορτοκάλι για την ορφάνεια της κατοχής και του πολέμου, μια δυνατή γλυκόπικτη γεύση στα χείλη ενός μικρού κοριτσιού που είναι προορισμένο για περιπέτειες, με αλλοπρόσαλλη τροπή και αναπάντεχο τέλος. Εκκλήσεις για συμπόνια, σκηνές πείνας και στέρησης, διαμαρτυρίες μπροστά στην ερήμωση και στο άδικο, απεγνωσμένες προσπάθειες επιβίωσης, σκληρότητα και σαρκασμός, κυνισμός και εξαναγκασμός, στάχτες που ξαναγεννούν με κρυφή ειρωνία την ελπίδα για να την παραδώσουν ακολούθως στα χέρια της τραγικής μοίρας και τελικά να την θάψουν μέσα τους δια παντός.

Κρύες σκηνές αλλοτρίωσης, υλικός και συναισθηματικός μαρασμός, παιχνίδι με τα ιερά και τα

όσια, ψυχολογική εξορία και εκπόρνευση, παγίδα που αντηχεί σαν κακό γέλιο στ'αυτιά μας: αυτό είναι το στίγμα του διηγήματος με τις πορτοκαλί ανταύγειες και την ακυρωτική τροπή. Μια ελπίδα που χάνεται ειρωνικά, αφήνοντας πίσω της φλούδες πορτοκάλι και δάκρυα που τσούζουν τα μάτια.

Κυδώνι σπιτικό και καλομαγειρεμένο συνοδεύει εδώ την περιγραφή της καταπίεσης και της ματαιώσης κάθε προσπάθειας για λόγο και πράξεις. Μια γεύση γνωστή και χιλιοδοκιμασμένη που σε αυτό το διήγημα χαρακτηρίζει την αποστροφή του εγώ, την επώδυνη και αργοπορημένη μεταμέλεια, τις χαμένες ευκαιρίες και την αδικία που κατακλύζει το μυαλό όταν όλα φτάσουν στο απροχώρητο. Ο ήρωας γεύεται τα πιο τρελλά όνειρα μέχρι να καταλήξει στην πιο πεζή και καταστρεπτική πραγματικότητα που εκείνα έκρυβαν. Όταν όλα δείχνουν πως τίποτα πια δεν είναι εφικτό, πως η ευτυχία, ο έρωτας, η γαλήνη πέρασαν δίπλα του χωρίς να τον αγγίξουν, μια ιδέα παρηγοριάς κι ελπίδας αχνοφαίνεται στον ορίζοντα μιας τυραννισμένης ζωής. Το παιχνίδι των γεύσεων και των απολαύσεων φαίνεται να μην έχει τελειώσει, αλλίμονο όμως, όλα αποτελούν κομμάτια μιας τραγικής ειρωνίας, ενός δραματικού σαρκασμού, ενός αλληγορικού παιχνιδιού που κάθε άλλο παρά αίσιο τέλος έμελλε να έχει. Μια ολέθρια καταστροφή πλήττει τον ήρωα που αναθάρρησε προς στιγμήν, δείχνοντάς του πως ζει σ' ένα κόσμο οριστικά φθαρμένο και πλούσιο σε βία και σκληρότητα. Μια καταστροφή διδακτική όσο και καταλυτική που τον ακυρώνει βυθίζοντάς τον στο κενό και τη μελαγχολία της καθημερινής πραγματικότητάς του.

Καρύδι με άρωμα δάσους και σπιρτάδα πυρκαγιάς, για το πιο ερωτικό διήγημα της συλλογής. Καρπός που μαλακώνει μέσα στο ζαχαρένιο σιρόπι του και λιγώνει με την απελπιστική νοστιμιά του. Ήρωες που ποθούν, που τολμούν και που δοκιμάζουν. Ψέμματα περιπαικτικά και ερεθιστικά, διαβολικές σκέψεις και μελετημένες κινήσεις, κρυφά βλέμματα μέσα από μισόκλειστες πόρτες που έχουν τη δύναμη να παραλύουν το σώμα και το πνεύμα ακόμα και ως ανάμνηση, τραγελαφικές σκηνές εξαπάτησης και πόθου που τυφλώνει και οδηγεί στον παραλογισμό. Υπάρχουν πολλοί τρόποι να απολαύσει κανείς ένα γλυκό του κουταλιού, κι ο καλύτερος αποδεικνύεται πως καταργεί το σημαντικότερο εργαλείο του, το κουτάλι. Η δύναμη των αισθήσεων καταργεί τα πάντα σαν άλωση και εμπνέει ακόμα περισσότερα σε εκείνους που έχουν μάθει να ζουν κατακτώντας. Το παιχνίδι όμως δεν σταματά παρά μόνο όταν ο κατακτητής πάρει τη θέση του κατακτημένου κι όλοι οι κανόνες ανατρέπονται αφήνοντας πίσω τους μια ανεπαίσθητη ηχώ γέλιου που παραλύει με το σαρδόνιο κεχριμπαρένιο χρώμα της και οδηγεί στα άκρα.

Περγαμόντο σαν στολίδι μέσα σε γυάλες λαμπερές και διάφανες, μικρά κομματάκια ζαχαρωτής ώχρας μέσα σε μια γλυκεία λίμνη διαθέσεων, σκέψεων, συναισθημάτων. Μια συζήτηση-αναδρομή στα περασμένα ανάμεσα σε μια νεκρή μάνα κι έναν ομοφυλόφιλο γιο που ποτέ δεν βρήκαν έναν τρόπο ειλικρινούς προσέγγισης μεταξύ τους.

Σε αυτό το διήγημα ο πουριτανισμός που συχνά βαραίνει πάνω μας απειλητικά, οι προκαταλήψεις που στερούν από τον άνθρωπο τη δυνατότητα να αντιμετωπίζει τους γύρω του ως όντα ισότιμα με αυτόν, οι ιδεοληψίες που μας εμποδίζουν να δούμε και να αγαπήσουμε τους ανθρώπους έτσι όπως τους έφτιαξε η φύση έρχονται αντιμέτωπα με μια φωνή διαμαρτυρίας που προσπαθεί να ακουστεί παντού. Κι αν κάποτε αντιστρέφονταν οι ρόλοι, γιατί να μην έπαιρναν οι κατηγορούμενοι το ρόλο του δικαστή και να δίκάζαν τα πραγματικά εγκλήματα που διαπράττει ο άνθρωπος στο όνομα της υστερικής ευταξίας και της δήθεν κανονικότητας μέσα στην οποία ζει εθελουφλώνοντας, εξαναγκάζοντας κι αδικώντας χωρίς κανένα λόγο;

Την ύστατη ώρα κανείς δεν γλιτώνει από την κρίση εκείνων που έκρινε. Όσα δεν καταλάβαμε

την κατάλληλη στιγμή κάποτε θα γίνουν το κρίμα που θα μας βυθίσει στην αιώνια αδικία, στρέφοντάς την εναντίον μας. Η στέρηση αγάπης και η αμφισβήτηση της αξιοπρέπειας, ο πόνος που μπορεί να προκαλέσει μια σκληρή συμπεριφορά, η επιπολαιότητα και το οντολογικό κακό που διέπουν συχνά τη συμπεριφορά και τη σκέψη μας καθίστανται αρρώστια από την οποία απειλείται άμεσα ο άνθρωπος, και σε αυτό το διήγημα η συγγραφέας προσπαθεί να μας προφυλάξει από την κακοδαιμονία και τη σήψη της.

Τα γλυκά του κουταλιού παρουσιάζονται με συμβολικό ρόλο μέσα σε αυτό το ενδιαφέρον και με αξιώσεις βιβλίο. Η συγγραφέας κατορθώνει να μας βυθίσει σε μιαν ατμόσφαιρα νοσταλγίας κι αρμονίας ακόμη και με εποχές και σκηνές που δεν ζήσαμε ποτέ. Με προσεκτικό και λιτό ύφος, με πολυτονικό σύστημα, με σφιχτοδεμένη οικονομία και κάπως μελοδραματικό τόνο, το ρεπερτόριο των διηγημάτων της Ζαχαριάδου κατορθώνει τελικά να μας αφήσει μια ευχάριστη γεύση στο στόμα.

Το ψυχικό άλγος, το αίσθημα ασυμβατότητας με πρόσωπα και καταστάσεις, η ταύτιση με κάποια άλλα, η παραίτηση που συντελείται συχνά μπροστά στα μάτια μας παράλληλα με την πεισματική αντίσταση που συναντάμε από αυτά σε άλλες περιπτώσεις, μας βοηθούν να δανειστούμε έστω και για λίγο το πρόσωπο του κάθε ήρωα και να γλιστρήσουμε μέσα στην ιστορία του.

Το κατοπτρικό παιχνίδι που διαδραματίζεται σε κάθε διήγημα, όμοιο με προσωπική προσέγγιση των καθημερινών καταστάσεων της ζωής, δημιουργεί μια ατμόσφαιρα αμεσότητας και συγκίνησης η οποία καθιστά το ανάγνωσμα ισχυρό και μας καλεί να λάβουμε μέρος στο μοτίβο του.

Κλείνοντας αυτό το βιβλίο έχουμε γευτεί κουταλιές γλυκόπικρης ευτυχίας και ενδέχεται να σπαταλήσαμε και κάποια δάκρυα πάνω στις σελίδες του. Έτσι όμως μπορούμε να είμαστε σίγουροι πως φτάνοντας στην τελευταία σελίδα είδαμε την ακινησία του αδιάφορου αναγνώστη να κάμπτεται και πως ικανοποιήσαμε την ανάγκη μας για ένα καλό βιβλίο.

*** Η Μαρία Πετρίτση είναι και ιδιοκτήτρια της Αίθουσας Τέχνης "Theorema" στις Βρυξέλλες.**

[αρχή σελίδας](#)

Θανάσης Χατζόπουλος: "Ξύλινο του Έρωτα Σκαρί" απο την ποιητική συλλογή "Μιγαδικά και αμφιθαλή" εκδόσεις Μεταίχμιο 2003.

Μ' όρισαν έρωτες που καταλύθηκαν στο σώμα
Σε μια στιγμή σαν αντανάκλαση στιγμής
Που βρήκε ο χρόνος τη σιωπή του
Όπως το σιτηρό το φως

Άζυμες θύελλες χωρίς φωνή κι ανάσα
Όπου πηγαίνοντας με δαγκωμένη την αναπνοή
Πνιγμένος περισσότερο μες στην πνοή που
Μίλαγε στο σώμα, πιο σιωπηλός
Από τα χνάρια του στο νοτισμένο χώμα
Στα φώτα όσα τη νύχτα σαγηνευμένα απ' το νερό
Μες στην ειδή του παγιδεύονται από δίγα

Σαν κοπτική λατρεία της ψυχής στην απαγόρευση
Δεμένη με στημόνι μοίρας που δεν γυρίζει
Για να μοιραστεί στους υπηκόους της θύελλας
Υγρή γιορτή σε τρεις χιλιάδες χρόνων βάθη
Αίμα γυρεύοντας για να ξεδιπλωθεί

Πάχνη μ' αρώματα ξεσμάτων όπου σαλεύει ο δρόμος
Παλεύοντας να τα κεντήσει και να κεντηθεί
Αποχρωματισμένη από τη σιγή που σαν βαρκούλα
Ανεγκύστηκε, την κοίτη της μες στο νερό να βρει
Εράσμιους ταξιδιώτες στην πλάτη πάνω της αυγής

Θαλάσσια χελώνα όπου το πρώτο φως αργά
Από την άλλη ανασύρει την πλευρά της γης
Αυτόφωτη της προσμονής, όλο μυστήριο
Τυλιγμένη μες στο σκληρό της καύκαλο οδηγό
Πικρά, βαδίζοντας επίμονα, μασώντας
Έναν μόνο από κείνη εξηγούμενο σκοπό

Στόφα του πιο αλάθητου ρυθμού που φέρνει
Από τα βάθη της η γη, ο χρόνος
Αυτός ο που τα μεγαλύτερα πενθεί στο δέος του
Στη σιωπηρή της τύχης της συμμετοχή όλο
Ιδρωμένο κάλλος, στην ακινησία της επαρκής

Ο έρωτας, αυτός ανασυστήνει το απόγειο νόημα
Της ζωής, σε μυστικά τελούμενος
Που η φύση δεν παραβιάζει κι ούτε ομολογεί
Σε συνεργούς κρυψώνες περατούμενος
Όπου καθήλωσε το σώμα η στιγμή και το 'δρεψε

Ελεύθερο από το νερό μες στα νερά
Να πορευτεί, ίδιο σκαρί που δεν θυμάται πια
Τη μάνα που το έθρεψε, τη γη, μήτε τα δέντρα
Αλλά στον άνεμο οδηγεί και στη γιορτή
Το σιωπηλό τραγούδι του μες στο ρετσίνι
Και στις φωτιάς το τρίξιμο
Που ταξιδεύει τις φωνές του αντηχεί

Ξύλο, από το ξύλο της ζωής
Φύση, από τη φύτρα της ψυχής
Δρόμο, απ' τον ορίζοντα της γης
Στη θάλασσα απ' τον ιδρώτα του βαρύ
Μόνο του ανάμεσα στα συμφραζόμενα
Του κόσμου του, συχωρεμένο

Ανδρέας Εμπειρικός: "Αφροδίτη" από τη συλλογή: "Γραπτά η Προσωπική Μυθολογία Εκδόσεις Άγρα 1988.

Εκείνο το βράδυ, κοιτάζε τα άστρα και τους αστερισμούς. Όμως, στο νου μου, ήτο ημέρα. Μέσα στο φως της, με κοίταζες Εσύ, αγαπητή, ροδόχρους και απαλά ντυμένη, και κάποτε- κάποτε ονειρευόμουν αυξάνοντας μέσα μου την ζωνρή φωτοχυσία.

Και όμως, έξω ήτανε νύκτα. Αλλά τι νύκτα; Νύχτα γιομάτη θάματα, νύχτα σπαρμένη μάγια.

Εγώ κοιτάζα τα άστρα και τους αστερισμούς, μα έβλεπα Εσένα ταυτοχρόνως. Ιδού ο Τοξότης, έλεγα, ιδού ο Αιγόκερως, ο Σείριος, ο Ωρίων. Αλλά, συγχρόνως, έβλεπα Εσένα.

Αγαπητή, ροδόχρους και απαλά ντυμένη, στεκόσουν μέσα μου, σε άπλετη φωτοχυσία, και πότε έγερνες δεξιά, και πότε αριστερά την κεφαλή σου, με τον Ωρίωνα, η με τον Σείριο στα μαλλιά σου, με τον Τοξότη στην καρδιά σου.

Εγώ κοιτάζα τα άστρα και τους αστερισμούς. Ιδού ο Τοξότης, έλεγα, ο Αιγόκερως, ο Σείριος, ο Ωρίων, μα έβλεπα Εσένα ταυτοχρόνως.

Αγαπητή, ροδόχρους, και απαλά ντυμένη, καθόσουν σε μια καρέκλα μέσα στην καρδιά μου, σε μια απεριγραπτη φωτοχυσία, με την σκιά σου, πότε δεξιά και πότε αριστερά, και έμενες ασάλευτη, απλή, γλυκειά, ωραιότατη και καθισμένη στην καρέκλα σου με τέτοιο τρόπο, που μου ερχόταν να σε βάλω να καθίσεις στα γόνατά μου, με το ένα μου χέρι στα στήθη σου, και το άλλο κάτω από το φόρεμά σου, ανάμεσα στα σκέλη σου.

Και έλεγα και ξανάλεγα: Ιδού ο Τοξότης, ιδού ο Αιγόκερως, ο Σείριος, ο Ωρίων, και έβλεπα πάντοτε, και τους αστερισμούς και Εσένα.

Τούτη όμως την φορά, ήσουν ξαπλωμένη –απόλυτα ξαπλωμένη- και τα μαλλιά σου τα ανέμιζε ο αέρας. Το χέρι μου σε έψαυε. Τα μάτια σου μου μιλούσαν. Και εγώ έλεγα και ξανάλεγα με πάθος: Ιδού ο Τοξότης, ιδού ο Αιγόκερως, ο Σείριος, ο Ωρίων, μα τώρα πλέον, έβλεπα μονάχα Εσένα.

Τότε συνέβη ένα μεγάλο θαύμα. Έσβησαν όλα τα άστρα μονομιάς, και έμεινες μόνον Εσύ στον ουρανό μαζί μου, μέσα σε μιαν ανέσπερη ημέρα, στο πλευρό μου. Εγώ σε κοίταζα αγαλλιών, και έλεγα και ξανάλεγα το όνομά σου.

Και Συ;

Εσύ, γλυκειά και Μεγαλόχαρη, μέσα στο χέρι σου, κρατούσες την καρδιά μου.

[αρχή σελίδας](#)

Ευγένιος Βούλγαρις (1716-1806): Α. Τακουέτιου, Στοιχεία Γεωμετρίας (Βιέννη, 1805)- Εξώφυλλο. Από τον ["Ελληνομνήμων"](#)

Α. ΤΑΚΟΥΤΙΟΥ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑΣ

ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΟΥΙΣΤΩΝΟΣ

ἱεροδυστάτα μὲν ἐκ τῆς Δακτυλίδος φωνῆς ὑπὸ τοῦ

ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Κ Τ Ρ Ι Ο Υ

ΕΤΓΕΝΙΟΥ τῷ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

*Ἱεροδιακόνου ἐπι ὄντος, καὶ ἠκολογούντος ἕντε Ἰωαννίνοις, ἐν τῇ
Ἀδωνιάδι Ἀκαδημίᾳ, καὶ ἐν Κωνσταντινπόλει, πρὸς ἀκρόασιν
τῶν κατ' αὐτῷ μαθητιόντων.*

Τὰ εἰς δὲ τύποις ἐκδοθέντα ὑπὸ τῆς Ἀγαθελφότητος τῶν

Ζ. Ω. Σ. Ι. Μ. Α. Δ. Ω. Ν

Α. καὶ Ν. καὶ Ζ. καὶ Μ.

ἐπὶ τοῦ Διαμεδῆσαι ἰαγὰς τοῦ φιλετιόμοιο Ἑλλήνων Νισιόκας.

Ἐν Βιέννῃ τῆς Αὔστρίας.
ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Τυπογραφίᾳ Γεωργίου Βεσλώτη.

1806.

Φαίδων Θεοφίλου : "Ο Τρόφιμος" απόσπασμα .

Όλη τη νύχτα χθες άνθιζε το σκοτάδι στο μυαλό μου. Είχα αγκαλιάσει το μαξιλάρι μου και βύθιζα το κεφάλι μου σ' αυτό. Η άβυσσος, που απλωνόταν μπροστά μου, ρουφούσε το σκοτάδι του μυαλού μου. Μα εκείνο ριζωμένο αντιστεκόταν. Ένιωθα να κινδυνεύω να με ρουφήξει η άβυσσος ολόκληρο. Όχι το σώμα μου, αλλά το περιεχόμενό του. Έτσι πέρασα όλη τη νύχτα ν' αντιστέκομαι κι εκείνο το σκοτεινιάσμα να με κάνει να πονώ στις ρίζες του μυαλού μου. Αγκάλιαζα το καλό μου φρεσκοπλυμένο μαξιλάρι και φλερτάριζα με δυνάμεις πέρα από τα δικά μου όρια νιώθοντας πως μπορεί να με πάρουν ή να τις πάρω. Είχα την αίσθηση όμως πως, είτε μ' έπαιρναν είτε τις έπαιρνα, κάτι σπουδαίο θα ολοκληρωνόταν. Δε συνέβη ούτε το ένα ούτε το άλλο.

Όμως αυτή η άβυσσος είναι φοβερή.

Έφερνα μπροστά μου διάφορες εικόνες, για να μην τη βλέπω. Έφερα, ας πούμε, την εικόνα του τρόφιμου, που τον είχαν δεμένο στο κρεβάτι του και κοιμόταν τέσσερις μέρες. Φάρμακα, οροί και τέτοια.

Κάθε πρωί όμως στο βαζάκι του κομοδίνου είχε φρεσκοκομμένους πανσέδες.

Κανείς δεν ήξερε ποιος τους άλλαζε. Βέβαια, το προσωπικό δεν είχε νου για τέτοιους προβληματισμούς, αλλά ούτε και ο τρόφιμος καταλάβαινε τίποτα, αφού βρισκόταν σε καταστολή. Φαίνεται πως όποιος άλλαζε καθημερινά τους πανσέδες δε νοιαζόταν αν θα το ξέρει ο τρόφιμος, παρά μόνα τα λουλούδια να είναι φρέσκα. Υπήρχαν στην αυλή πανσέδες.

Ύστερ' από λίγο καιρό, κανείς δεν ξαναείδε τον τρόφιμο, που ήταν δεμένος στο κρεβάτι του. Το δωμάτιό του, στον επάνω όροφο, έμεινε άδειο και μόνο το αέρινο περίγραμμα του σώματός του παρέμενε ακόμη στο κρεβάτι, για όσους μπορούσαν να το δουν.

Το μαξιλάρι μου είχε μουσκέψει.

Κάποια στιγμή ήρθε η ευλογία του ύπνου και διακλαδώθηκε στο σώμα μου με δικαιοσύνη.

Όταν ξύπνησα, το φως του ήλιου, που περνούσε απ' το παράθυρό μου, είχε σκουπίσει το μισό δωμάτιο.

Άρχισα να τακτοποιώ τα βιβλία μου, όσα μου έδιναν, που ήταν σκορπισμένα δώθε κείθε. Τα μάζεψα και τα έβαλα κατά μέγεθος πάνω στο κομοδίνο. Προηγουμένως είχα βάλει το κομοδίνο κολλητά στο κρεβάτι, ώστε ν' ακουμπούν πάνω του τα βιβλία από τη μια τους μεριά. Έτσι, μόρφηνε το δωμάτιο με τη μικρή αυτή βιβλιοθήκη. Μου άρεσε η τάξη που έβαλα, πολύ δε περισσότερο με την ιδέα ότι μπορούσα να τη μεταβάλλω πάλι σε αταξία.

Κι ενώ χάιδευα την ευθυγράμμιση των βιβλίων, στάθηκε στην πόρτα μου την ανοιχτή, με φανερή την πρόθεση να μπει μέσα, μια νέα όμορφη γυναίκα, που φορούσε μια ολοκάθαρη γαλάζια ρόμπα και κρατούσε στα χέρια της δύο μικρές φιάλες πορτοκαλάδας. Είχε λαμπερά, καστανά μαλλιά, που τα είχε μετακινήσει μπροστά της από τη μια μεριά κι έφθαναν σχεδόν μέχρι το στήθος της. Τα μάτια της καθαρά, με κοίταζαν με μια επίμονη ηρεμία.

Σηκώθηκα, πήγα κοντά της, άγγιξα ελαφρά τον ώμο της και την έσπρωξα ελαφρά στο δωμάτιο. Ακούμπησε τις φιάλες στην επίπεδη καρέκλα. Καθίσαμε στο κρεβάτι ακουμπώντας την πλάτη μας στον τοίχο.

Χαιρόμασταν ο ένας την παρουσία του άλλου και τη θερμή, που ακτινοβολούσε ο καθένας μας, πιότερο με τη σιωπή παρά αν μιλούσαμε.

Η περήφανη μοναξιά του καθενός μας είχε παραμερίσει ευγενικά κι έκανε τόπο στην άλλη παρουσία. Χαλαρωμένοι, νιώθαμε τους τρυφερούς ακκισμούς που ξέφευγαν από μέσα μας. Ήταν μια ανταλλαγή, που την αναμέναμε και τη δεχόμασταν με ρόδινη ευφορία. Η αναπνοή μας ήταν βαθιά, αλλά η ροή της πολύ εύκολη μέσα από τους πνεύμονες. Χαιρόσουν ν' αναπνέεις, ως ν' ανακάλυπτες τώρα τη δυνατότητα της αναπνοής.

Απ' τις φιάλες κυλούσαν δροσοσταλίδες που έφταναν μέχρι τη βάση τους κι έκαναν τελική στάση στη ξύλινη καρέκλα, όπου ήταν τοποθετημένες.

Φέραμε τις φιάλες στο στόμα.

Το στόμιό τους στρογγυλό, όπως ήταν, και χοντρό έμοιαζε με φιλί, που άφηνε να τρέξει ο χυμός του πορτοκαλιού. Αποθέσαμε τις φιάλες στην καρέκλα. Το παράθυρο, η καρέκλα, τα βιβλία, οι τοίχοι είχαν πάρει στα μάτια μου μια άλλη διάσταση. Το αόρατο μα αισθητό νήμα που μας συνέδεε έριχνε παντού ένα καινούριο φως.

Η σιωπή, άκρως κινητική, έκανε κύκλους στην ατμόσφαιρα του δωματίου κι ύστερα άλλους κύκλους πάνω στους προηγούμενους. Ούτε μια λέξη δε διέσπασε αυτή τη λειτουργία της σιωπής.

Καθίσαμε ώρα πολλή πάνω στο κρεβάτι με την πλάτη στο τοίχο και τα μάτια κλειστά.

Γαλήνη, χαρά, ζεστασιά και συγκίνηση.

Ξάφνου σηκώθηκε, πήρε τα μπουκάλια στα χέρια, με κοίταξε με μια γλυκιά κόπωση στα μάτια της κι έφυγε. Έκλεισα την πόρτα του δωματίου μου, την έκλεισα για πρώτη φορά και γύρισα στο κρεβάτι, για να επιμηκύνω τη συγκίνηση και να μαδήσω αργά αργά την κινητικότητα της σιωπής.

Το κείμενο από:

http://www.diapolitismos.gr/epilogi/keimeno.php?id=2&id_keimeno=399&id_atomo=268

[αρχή σελίδας](#)

Δημήτρης Νόλλας: *απόσπασμα "Κάψα" από τη συλλογή "Θολά Τζάμια" Διηγήματα, Εκδόσεις Καστανιώτη.*

Ο Λουκάς, ένας σαραντάρης, πρώην караβίστιος μάγειρας που είχε ξεμείνει στο Ναύπλιο μετά τη διάλυση του γάμου του, σκούπιζε προσεκτικά τα ποτήρια, ενώ ο Μανόλης καθάριζε τον μαρμάρينو πάγκο του κυκλικού μπαρ, του κρεμασμένου πάνω από τη θάλασσα στην άκρη του βράχου.

Εκείνη την ώρα του ζεστού απομεσήμερου το πούλμαν με τους Ιταλούς εκδρομείς σταμάτησε μπροστά στο ξενοδοχείο. Το πολύχρωμο θορυβώδες γκρουπ κατέλαβε το μεγάλο χωλ υποδοχής εκσφενδονίζοντας σάκους και βαλίτσες πάνω στις πλαστικές πολυθρόνες, ενώ ο αρχηγός προσπαθούσε να πείσει τον ρεσεψιονίστα πως η συμφωνία είχε γίνει για δεκαπέντε διπλά δωμάτια και όχι για έντεκα. Ο νεαρός υπάλληλος με το ακόμη ατσαλάκωτο δίπλωμα της Σχολής Τουριστικών Επαγγελματιών τραβούσε τα μαλλιά του που είχαν αρχίσει να λιγοστεύουν πρόωρα

και έψαξε απεγνωσμένα τον διευθυντή του ξενοδοχείου στο τηλέφωνο.

Μια παρέα τριών ανδρών αποσπάστηκε και πλησίασε προς το μπαρ, ενώ οι συνταξιδιώτες τους περίμεναν την έκβαση της διαμάχης για να προχωρήσουν και να ρίξουν τα μπαγκάζια τους. Που φαίνεται δεν ξεκουράζονταν όσο έπρεπε, στα φρεσκοστρωμένα κρεβάτια των δωματίων τους. «Πάλι την κάνανε την αρπαχτή τους με διπλοκλεισίματα...» μουρμούρισε ο Λουκάς και αμέσως πρόσθεσε σε ταλαιπωρημένα ιταλικά, «Καλώς ήλθατε, ευγενέστατοι κύριου» με στόμφο και υπερβολικές χειρονομίες ανάλογες με το ύψος και την εμφάνιση των τριών μαυριδερών τύπων που πλησίασαν στο μπαρ, λέγοντας ταυτοχρόνως τρία διαφορετικά ανέκδοτα ο ένας στον άλλον. Πριν προλάβει να τους ρωτήσει τι θα πάρουν, η παρέα, με μια φωνή, παρήγγειλε καμπάρι πορτοκάλι.

Ο Λουκάς διόρθωσε το μικρό βαζάκι με το αγριοτριαντάφυλλο πάνω στον πάγκο, επανέλαβε χαμηλόφωνα, «Τρία καμπάρι, πορτοκάλι», σαν να έπρεπε να το ακούσει κι από την ίδια του τη φωνή, και με μιάν ανάλαφρη χορευτική κίνηση τους έστρεψε την πλάτη και κατέβασε τρία ποτήρια από το γυάλινο ράφι λέγοντας στον Μανόλη, «Κοίτα με». Ο Μανόλης είχε προσληφθεί πριν από λίγες μέρες και είχε θελήσει να μάθει από την πρώτη στιγμή τον τρόπο που παρασκευάζονταν τα διάφορα κοκταίηλ, όπως και τον τρόπο που ο Λουκάς έκανε τους πελάτες του να πίνουν περισσότερο, ακόμη κι αυτούς που έρχονταν μόνο για ένα ποτήρι.

«Κοίτα με», είπε λοιπόν ο μπάρμαν φροντίζοντας για την εκπαίδευση αυτού του αγροτόπαιδου. (...)

[αρχή σελίδας](#)

Δημήτρης Δημητριάδης: "Κατάλογοι 1-4" -αποσπάσματα- Εκδόσεις Αγρα 1980

A ANTIΦΑΣΗ

Το μοναδικό παιδί στον κόσμο ειν' εκείνο που διαψεύδει συνεχώς και με κάθε τρόπο την ελπίδα που έχει στηρίζει σ' αυτό η ανθρωπότητα. Κάθε πρωί, σηκώνεται κι αρχίζει να χτίζει έναν κόσμο χειρότερο απ' τον πραγματικό, και κάθε πρωί, ο καινούριος κόσμος του είναι χειρότερος απ' τον κόσμο της προηγούμενης μέρας, που κάθε φορά ήταν όλο και χειρότερος απ' τον πραγματικό. Του δίνει τόση χαρά αυτό που κάνει, το ενθουσιάζει τόσο πολύ, γελάει τόσο πολύ με τα καθημερινά του απροσδόκητα και λαμπρά αποτελέσματα, ώστε δε φοβάται μην εξαντληθεί καμμιά μέρα η απύθμενη μαύρη φαντασία του. Είναι το μοναδικό παιδί στον κόσμο επειδή διαψεύδει τις ελπίδες που στηρίζει σ' αυτό ο κόσμος. Και το παιδί θα γίνει πιά παιδί από κάθε άλλη φορά όταν ο χειρότερος κόσμος, που θα έχει χτίσει, θα αντικαταστήσει τον πραγματικό σε όλη του την έκταση. Τότε δε θα είναι πια παιδί γιατί θα έχει εκπληρώσει τον μοναδικό προορισμό του.

B ANTIΦΑΣΗ

Υπάρχουν τρεις θεοί που κανείς δεν τους ξέρει σήμερα. Έγιναν θεοί επειδή κατάλαβαν, πίστεψαν και διαλάλησαν τρία πράγματα, από ένα ο καθένας, και γι' αυτά θυσιάστηκαν απ' τους ανθρώπους. Ο πρώτος αποτάχθηκε με φρενίτιδα τον κόσμο, πίστεψε πως κανένας άνθρωπος δεν έχει δίκιο και τον έγδαραν ζωντανό. Ο δεύτερος έβαλε μοναδικό του στόχο, και κατάφερε, να κατακτήσει ολόκληρη την εσωτερικότητά του, πίστεψε πως το δίκιο είναι πάντα εξίσου μοιρασμένο ανάμεσα σε δύο η περισσότερες αντιμαχόμενες παρατάξεις, και τον ακρωτηρίασαν αφήνοντας τελευταίο τον αποκεφαλισμό του. Ο τρίτος βρήκε το μυστικό της ανεξάντλητης δημιουργίας,

πίστεψε πως είναι απέραντα αηδιαστικός και αυτός που έχει άδικο και αυτός που έχει δίκιο, και τον παλούκωσαν απ' όλες τις τρύπες του συγχρόνως.

Γ ΑΝΤΙΦΑΣΗ

Η μύτη, δρασκελώντας βίαια μια μέρα το απαραβίαστο όριο της οράσεως έπειτα από μακροχρόνια προμελέτη, φώναζε θριαμβευτικά μ' όλη τη δύναμη των ρουθουνιών της: «Το μάτι ήταν μέχρι τώρα δυνατότερο απ' όλα στο πρόσωπο, από τώρα όμως στη θέση του θα βλέπω εγώ». Και γυρίζοντας να κοιτάξει για πρώτη φορά τον κόσμο, τον είδε άοσμο, σε τέτοιο μάλιστα σημείο που πανικοβλημένη αναζήτησε την όσφρησή της για να επιβεβαιώσει τη συγκλονιστική αυτή εντύπωση, ήταν όμως πολύ αργά. Η όσφρηση είχε εξοβελιστεί για πάντα απ' τη μύτη. Έτσι, η μύτη αναγκάστηκε από κει και μπρος να βλέπει τον κόσμο χωρίς να μπορεί να τον μυρίσει και χωρίς να είναι σε θέση να επιβεβαιώσει τη συγκλονιστική αυτή εντύπωση που δεν έχει καμία σχέση με την όραση. Αυτό την τρέλανε και κάποια μέρα τη βρήκαν κρεμασμένη με βγαλμένα μάτια. Από τότε είναι που επικράτησε η παροιμία: «Όποιος το μάτι του ζητά με μύτη να το βγάλει, ούτε καπνό μπορεί να δει ούτε και να μυρίσ' αιθάλη».

[αρχή σελίδας](#)

Milan Kundera: "Η Άγνοια " απόσπασμα. μετάφραση: Γιάννης Η. Χάρης. Εκδόσεις Εστία, 2001.

Στα αρχαία ελληνικά η επιστροφή λέγεται Νόστος. Άλγος σημαίνει πόνος. Νοσταλγία είναι λοιπόν ο πόνος που προκαλεί σε κάποιον η ανικανοποίητη λαχτάρα της επιστροφής. Γι αυτήν τη θεμελιακή έννοια οι περισσότεροι Ευρωπαίοι διαθέτουν μια λέξη ελληνικής καταγωγής (*nostalgie, nostalgia*), κι έπειτα άλλες λέξεις που έχουν τις ρίζες τους στην εθνική γλώσσα: *anoranza* λένε οι Ισπανοί· *saudade* οι Πορτογάλοι. Σε κάθε γλώσσα αυτές οι λέξεις έχουν διαφορετική σημασιολογική απόχρωση. Συχνά σημαίνουν απλώς τη θλίψη που προκαλεί σε κάποιον η αδυναμία να επιστρέψει στη χώρα του. Πόνος, αρρώστια για τη χώρα σου. Αρρώστια για το σπίτι σου. Αυτό που λέγεται στα αγγλικά *homesickness*. Η στα γερμανικά: *Heimweh*. Ολλανδικά: *heimwee*. Πρόκειται όμως για χωρική συρρίκνωση αυτής της μεγάλης έννοιας. Τα ισλανδικά, μια από τις παλαιότερες ευρωπαϊκές γλώσσες, κάνουν διάκριση ανάμεσα σε δύο όρους: *soknudur*: νοσταλγία με τη γενική σημασία· και *heimfra*: πόνος, αρρώστια για τη χώρα σου. Οι Τσέχοι, πλάι στη λέξη *νοσταλγία*, που την πήραν από τα ελληνικά, έχουν δικό τους ουσιαστικό γι αυτή την έννοια: *stesk*, και δικό τους ρήμα· η συγκινητικότερη ερωτική φράση των Τσέχων: *styska se mi po tobe*: σε νοσταλγώ· δεν μπορώ να υποφέρω τον πόνο της απουσίας σου. Στα ισπανικά η *anoranza* βγαίνει από το ρήμα *anorar* (νοσταλγώ), που βγαίνει από το καταλάνικο *enoyar*, το οποίο προέρχεται από το λατινικό *ignorare* (αγνοώ), Στο φως της ετυμολογίας η νοσταλγία εμφανίζεται σαν πόνος της άγνοιας. Είσαι μακριά και δεν ξέρω τι γίνεται εκεί πέρα. Ορισμένες γλώσσες έχουν δυσκολίες με τη νοσταλγία: οι Γάλλοι μπορούν να την εκφράσουν με το ελληνικής καταγωγής ουσιαστικό, δεν έχουν όμως ρήμα· μπορούν να πουν: *je m'ennuie de toi*, μου λείπεις, αλλά η λέξη *s'ennuyer* (που η πρώτη σημασία της είναι "πλήττω") είναι αδύναμη, ψυχρή, και πάντως πολύ ανάλαφρη για ένα τόσο σημαντικό συναίσθημα. Οι Γερμανοί σπάνια χρησιμοποιούν τη λέξη νοσταλγία με την ελληνική μορφή και προτιμούν να πουν *Sehnsucht*: πόθος για κάτι απόν· αλλά η λέξη *Sehnsucht* μπορεί να αναφέρεται σε κάτι που υπήρξε και σε κάτι που δεν υπήρξε ποτέ (μια καινούρια περιπέτεια), άρα δεν εμπεριέχει κατανάγκη την ιδέα ενός νόστου· για να εκφράσει η *Sehnsucht* την έμμονη ιδέα

της επιστροφής, χρειάζεται αντικείμενο: *Sehnsucht nach der Vergangenheit, nach der verlorenen Kindheit, nach der ersten Liebe* (πόθος του παρελθόντος, της χαμένης παιδικής ηλικίας, της πρώτης αγάπης).

[αρχή σελίδας](#)

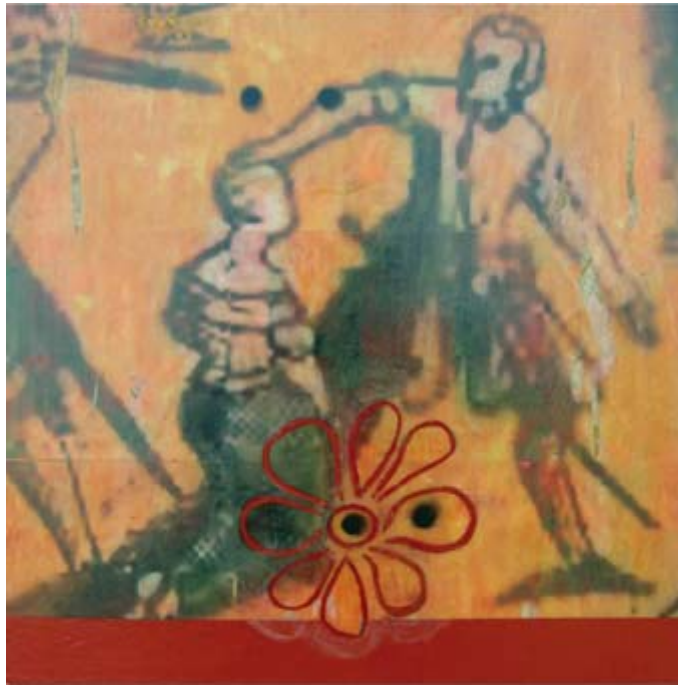
F. Scott Fitzgerald: "Τρυφερή είναι η Νύχτα" μυθιστόρημα. *Απόσπασμα. Μετάφραση : Μίνα Ζωγράφου. Εκδόσεις Ηριδανός.*

Αλλ' αυτό έγινε την ημέρα - κατά το απόγευμα, όπου η δραστηριότητα των νεύρων της ελαττώθηκε, η πνευματική της ένταση χαλαρώθηκε και ο ενθουσιασμός της, το απόβραδο, έπεσε λιγάκι. Την τρώμαζε αυτό που δούλευε η σκέψη του Ντικ· ξαναείχε το συναίσθημα πως κάποιο σχέδιο παιζόταν κάτω από την τωρινή ενέργεια του· και τα φοβόταν τα σχέδιά του - γιατί προχωρούσαν καλά και είχαν μια ολόκληρωτική λογική μέσα τους, που αυτή δεν μπορούσε να την ελέγξει. Ήταν, σαν να του είχε παραδώσει τη σκέψη της και, όταν εκείνος έλειπε, κάθε της πράξη φαινόταν να υπαγορεύεται από το ότι θα του άρεσε να κάνει, και έτσι, τώρα, ένιωθε ανίκανη να αντιτάξει τις προθέσεις της στις δικές τους. Μα σκέφθηκε πως έπρεπε να τις αντιτάξει. Επι τέλους, ήξερε τον αριθμό της φοβερής πόρτας της φαντασίας, το κατώφλι της φυγής που δεν ήταν φυγή· ήξερε πως από τώρα και εμπρός το μεγαλύτερο αμάρτημά της θα ήταν να παρασύρεται από τις ψευδεσθήσεις της. Χρειάστηκε πολύ καιρό για να το μάθει αυτό, αλλά τώρα το είχε μάθει. Ήσκέπτεσαι μόνη σου - ή κάποιοι άλλοι θα σκέπτονται για λογαριασμό σου, και θα αντλούν δυνάμεις από σένα, και θα διαστρέφουν και θα χειραγωγούν τα φυσικά του γούστα, θα σε εκπολιτίζουν και θα σε στερώνουν.

Δείπνησαν ήσυχα, ο Ντικ ήπιε πολλή μύρα και έπαιξε με τα παιδιά στο δωμάτιο όπου απλωνόταν η νύχτα. Ύστερα, έπαιξε στο πιάνο μερικά τραγούδια του Σούμπερτ και κάτι σκοπούς αμερικάνικης τζαζ· η Νικόλ τον συνόδευε, πάνω από τον ώμο του, με τη λίγο βραχνή, γλυκιά κοντράλτο φωνή της.

«Σ' ευχαριστώ, πατέρα,
Σ' ευχαριστώ, μητέρα,
Σας ευχαριστώ που συναντηθήκατε.»

[αρχή σελίδας](#)

[Στράτος Φουντούλης](#): Opus Dei(?) XXII, 60 x 60cm. Μικτή Τεχνική σε καμβά, 2005

[αρχή σελίδας](#)

copyright2003-2004©Logo - contents may be copied. Editor, Designer-Owner : visual artist [Stratos Fountoulis](#) / copyright2003-2004©Λογότυπο "Στάχτες" -τα κείμενα μπορούν να αντιγραφούν. Υπεύθυνος έκδοσης και σχεδίασης ο ζωγράφος [Στράτος Φουντούλης](#)

Εδρα Περιοδικού: **Βρυξέλλες / Brussels, Belgium**